

بررسی تطبیقی نقوش معماری (گره چینی) شمسه در مقایسه با کاربرد این نقوش در منسوجات پست مدرن

عطیه نتاج مجد^۱، نرگس قاسم زاده^۲

^۱ عضو هیئت علمی تمام وقت موسسه آموزش عالی طبری بابل (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه غیر انتفاعی طبری، بابل

چکیده

معماری سنتی از دیر باز مورد علاقه افراد زیادی قرار داشته است و اشخاص بسیاری به استفاده از این سبک تمایل دارند. در معماری سنتی ایرانی از عناصر مختلفی بهره گرفته می شد تا فضایی پر از جریان زندگی و رنگ و نقش ایجاد شود مانند حوض، کاشی های رنگی، دیوار های آجری و... از عناصر اصلی این نوع از معماری محسوب می شد. از آنجا که معماری ایرانی کاملاً هندسی است و هندسه در شکل گیری این معماری نقش بسزایی دارد و اندیشه و فرهنگ کهن ایرانیان نقش ها و شکل های هندسی هر یک نمادی از هستی و جهان آفرینش بوده اند، مانند شمسه که نماد نور و وحدانیت در هنر اسلامی جایگاه بسیار بالایی را داراست و به عنوان نقطه مرکزی و ژرفای بینهایتی است که هستی از آن آغاز می گردد و همه عناصر ظهور و بلوغ خود را از آن جا آغاز می کنند. معماری و طراحی لباس از جمله هنرهای کاربردی هستند که می توان بیشترین تشابه را در مبانی نظری، عملکرد و زیبایی شناسی آنها شاهد بود در این مقاله سعی شده است که با رویکرد مدلینگ و فشن در منسوجات که نقوش آن برگرفته از گره چینی و معماری سنتی ایرانی بوده با مطالعه تطبیقی بین دنیای قدیم و مدرن و لباس و منسوجات پست مدرن به کاربرد این نقوش پرداخته شود.

واژه های کلیدی: گره چینی، نقوش کاشی کاری، شمسه، هنر پست مدرن، منسوجات و کاربرد (مد و فشن)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

گره سازی بخشی از هنر معماری اسلامی است که انواع مختلف آن در هنرهای منبت کاری، کاشی کاری، گچبری، خاتم کاری، آجر کاری، آیینه کاری، سنگ کاری و در کارهای نجاری از قبیل آلت بندی نرده ها، درب و پنجره ها، دکور های چوبی و منبت کاری منبر ها و در آهنگری نیز به همین ترتیب مورد استفاده قرار می گیرد.

در معماری سنتی ایرانی از عناصر مختلفی بهره گرفته می شد تا فضایی پر از جریان زندگی و رنگ و نقش ایجاد شود. استفاده از المان های مختلف مانند حوض، کاشی های رنگی، دیوار های آجری، سقف هایی با گچبری های جذاب، طاقچه در اتاق ها، شیشه های رنگی در درب های چوبی... از عناصر اصلی این از معماری محسوب می شد. با استفاده از رنگ های مختلف و همچنین حضور آب در میان حوض زندگی جریان پیدا میکرد. رنگ فیروزه ای شاه رنگ استفاده شده در کاشی سنتی ایرانی است که از گذشته در معماری سنتی مورد توجه قرار داشت در کنار این رنگ زیبا و جادویی از رنگ هایی با ترکیب تیره تر و همچنین رنگ نارنجی و زرد که در تضاد فیروزه ای هستند استفاده می شد. گره چینی ایرانی از جمله حرفه های سنتی است که از زمان صفویه مورد توجه قرار گرفته و در همین دوره به اوج خود می رسد اگر چه تا قبل از آن نیز آثار چوبی بر اساس نقش هندسی انجام می شد. این طرح های گره چینی معمولاً با یک شمسه چند ضلعی در وسط بوده و چند شکل هندسی دیگر در اطراف به نحوی ترسیم شده تا بتواند فضا را پر نماید. شمسه و چند ضلعی ها فقط بر اساس اعداد خاص رسم می شد. شمسه در هنر معماری اسلامی به عنوان نقطه مرکزی و ژرفای بینهایتی است که هستی از آن آغاز می گردد و همه عناصر ظهور و بلوغ خود را از آن ها آغاز می کنند و تداعی کننده نور و روشنایی که در اصلی ترین و ملموس ترین نماد الهی در حکمت اشراق است جلوه گر می گردد. معماری و طراحی لباس از جمله هنر های کاربردی هستند که می توان بیشترین تشابه را در مبانی نظری و عملکرد زیبایی شناسی آنها مشاهده کرد. داشتن سرپناه و پوشش بخشی از نیاز های اولیه انسان است و در آغاز پوشاک و معماری همچون پوست دوم و سوم برای بدن انسان تنها جنبه حفاظتی و امنیتی داشت و او را در برابر عوامل جوی و طبیعی مصون نگه می داشتند اما با گذشت زمان و رشد قابلیت های انسان و توسعه تعاملات و ارتباطات اجتماعی و شکل گیری منش های اعتقادی و دینی در جوامع گوناگون بنا ها و تن پوش ها بسط و گسترش حیطة کار کردیشان علاوه بر جنبه ی حفاظتی دارای نقشی نمادین و فرهنگی شدند. در نتیجه انفجار اطلاعات و گسترش ارتباطات و به دنبال آن جهانی شدن در دنیای امروز که با طرح مسئله عدم قطعیت و به پایان رسیدن دوران علم زدگی در پیچه ای نو به سوی انسان امروز باز شد و همین امر آغاز پست مدرن را نوید داد به دنبال آن هنر پست مدرن و لباس پست مدرن (لباس مفهومی) نیز شکل می گیرد. هنر مندان پست مدرن در این زمان با استفاده از تلفیق لباس با ویژگی های هنر های تجسمی حالات و صفات انسانی حرکات اندام و گاه توانایی

های بازیگری مفاهیم مورد نظر خود را نمادین ساخته اند. در این مقاله سعی شده است که نقوش و رنگهای بکار رفته در کاشی کاری سنتی را در منسوجات بررسی کرد.

بیان مساله:

لباس پوشیدن همواره روشن ترین نشانه هویت اجتماعی بوده است. هرگز از نشانه چیزی بودن و دلالت بر مفهومی خاص باز نمی ایستد از این رو لباس جنبه زنده ای از فرهنگ بوده و تحولات آن همانند تحولات هنری، تابع شرایط اجتماعی است. به بیان دیگر، ویژگی هایی که به لباس افزوده و یا چیزهایی که از آن کاسته می شوند چه در ادوار گذشته و چه در حال و آینده مقوله ای مجرد نیستند و بی تردید دگرگونی های اقتصادی، سیاسی، علمی، فرهنگی و هنری در تحول آن دخیل خواهند بود و به خوبی بازتاب خود را در پوشاک جلوه گر خواهند کرد.

اهداف پژوهش: همان طور که گفتار و نوشتار شیوه هایی هستند که کمک آن ها می توان معانی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را بیان کرد و هر جامعه ای خط و زبان خود را داراست، شکل و فرم و رنگ پوشاک نیز دارای معانی خاصی است که بستگی تام به فرهنگ و جامعه ی تولید کننده و مصرف کننده ی آن دارد حتی می توان گفت لباس ها سریع تر از خط و زبان می توانند بسیاری از موارد مطروحه را انتقال دهند.

ضرورت پژوهش: بدن به عنوان یک حیطة ی شخصی و نشانه ی هویتی هر فردی بشمار می آید که چگونگی آراستن و حفاظت از آن از یک سو کاملاً در اختیار فرد بوده و از سوی دیگر تحت تاثیر ارزش ها و اخلاقیات و رسوم و سنت های فرهنگی، اعتقادی و مذهبی هر اجتماع است که به لحاظ ساختاری محدودیت هایی را برای عرضه خود به عنوان یک موجودیت فردی به فرد یا کنش گر اعمال می کند. هنر اسلامی از دیر باز پر رمز و رازترین هنر ها شناخته شده است و تنوع دگرگونی کاربرد این هنر که به واسطه استفاده از نقوش بسیار زیاد هندسی، گاهی هنر هندسی نامیده شده است، بنظر می رسد که هنرمند اسلامی باید در پی راهی برای ایجاد و خلق آثار نو و جدید باشد و این میسر نمی شود مگر با زبان بلیغ هنر و سر برافراشتن از روزن نور و پیچک اسلیمی و هندسه طرح نقش گنبد فیروزه ای از دست رفته خود.

پیشینه پژوهش

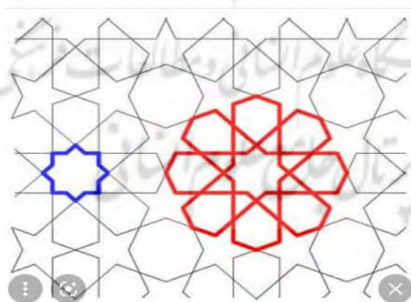
در ارتباط با موضوع، پژوهشهای انجام شده اندکی در دسترس می باشد که از آن جمله میتوان به مقاله معماری و رابطه آن با طراحی مد و نقش لباس مهرداد امیرنژادمژدهی مربی، پردیس دانشگاه گیلان و لیلانجفی بجا رسری دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه پردیس گیلان میباشند که معتقدند در سال های اخیر، ارتباط میان مدهای لباس و معماری بیشتر جذاب

شده است. فناوری مواد و نرم افزارهای کامپیوتری، مرزهای نظام طراحی هرکدام را تغییر داده است ، ساختمان ها بیشتر سیال و لباس های بیشتر معمارانه شده اند. معماران تفکراتی را که بیشتر در طراحی لباس معمول هستند مثل چاپ، چین کشی، تا کردن، پوشاندن با پارچه وبافندگی را پذیرفته اند ، در حالی که طراحان مد به معماری به عنوان راهی برای ساختن یا مهندسی لباس نگاه می کنند که ایده های جدید وموثری را در مورد حجم وسازه ارائه می کند ودر بسیاری از موارد هم بر اساس اصول فکری ومفاهیم درونی معماری طرح می ریزند.

بدنه تحقیق

گره سازی به تزئیناتی گفته می شود که به صورت هنری وبا قواعد مشخص رسم می شود ودر بسیاری از مکان ها می توان از آن استفاده کرد. در سر درها، کتیبه ها ،رو پنجره ها،طاق هاو.....گره را با آجر، گچ،کاشی،آینه و.....می توان ساخت. معماری ایرانی در واقع بیانگر راز ورمز هستی است که به زبان رمز هندسه بیان می گردد .بی سبب نیست که پیش از ورود اعراب به ایران ،معماری را مهرازی یعنی پرداختن به والاترین راز می خوانده اند وبه استاد معمار مهراز می گفته اند.

هنر گره سازی در معماری دارای قوانین ویژه ومحاسباتی محسوب ومحصور می باشد هر گونه رسم هندسی که شکلی را تشکیل دهدگره به حساب نمی آید وتنها گره هایی پذیرفته وصحیح هستند که اولاً آلت های مصروف آن آلات شناخته شده ی اصیل گره سازی باشد.ثانیا گره هایی مورد قبول است که در بطن آنها رمز ها وگره هایی دیگر نهفته باشد .

منبع.ماخذ:نگارنده

در معماری امروزی نیز می توان در جاهای مختلف با خلاقیت از این هنر تزئینی استفاده کرد .به عنوان مثال با طراحی گره بر روی یک پارتیشن چوبی وخالی کردن داخل فرم ها می توان پارتیشن های زیبایی ایجاد کرد واگر به این پارتیشن ها کمی

عمق بدهیم می توانیم فضای زیبایی برای قرار گیری وسایل دکور خانه ایجاد کنیم .گره سازی در چوب به دو شیوه مثبت کاری ومشبک کاری معمول است .از گره های معمول در معماری، درمنبت کاری استفاده می شود.

در معماری سنتی ایرانی از عناصر مختلفی بهره گرفته می شد تا فضایی پر از جریان زندگی و رنگ و نقش ایجاد شود .استفاده از المان های مختلف مانند حوض،کاشی های رنگی ،دیوار های آجری ،سقف هایی با گچبری های جذاب ،طاقچه در اتاق ها،شیشه های رنگی در درب های چوبی و...از عناصر اصلی این نوع از معماری محسوب می شد.فضایی که در آن آرامش و تعالی روح اهمیت زیادی داشت در چند سال اخیر توجه افراد زیادی به این سبک معطوف شده و به همین دلیل افراد علاقمند به معماری سنتی ایرانی ،سعی دارند با وجود مدرنیته ،بخشی از این دنیای زیبا را به منازل خود هدایت کنند .در آپارتمان های امروزی خبری از هشتی ،حوض رنگی،دیوار های بلند با کاشی های زیبا و...نیست اما با توجه به روحیات افراد می توان از انواع المان ها بهره گرفت و بخشی از این سبک معماری را به فضای منزل ویا آپارتمان خود بیاوریم .بهترین گزینه در طراحی از این سبک استفاده از کاشی سنتی ایرانی است اگر لحظه ای چشم ها را بسته و به گذشته برویم ویا تصاویر نوستالژی از منازل قدیمی را از نظر بگذرانیم متوجه تاثیر رنگ آبی فیروزه ای در دکوراسیون سنتی ایرانی خواهیم شد.رنگ فیروزه ای شاه رنگ استفاده شده در کاشی سنتی ایرانی است که از گذشته در معماری سنتی مورد توجه قرار داشت در کنار این رنگ زیبا و جادویی از رنگ هایی با ترکیب تیره تر وهمچنین نارنجی و زرد که در تضاد با فیروزه ای هستند استفاده می شد این ترکیب رنگ بی نظیر و خاص در رنگ کاشی ایرانی است که حسی پر از آرامش و زندگی را به انسان هدیه می کند.

منبع. ماخذ: نگارنده

کاشی های سنتی با رنگ های جذاب و خاص روح هنر اصیل ایرانی را به همراه دارند که مجموعه ای از هنرها را در کنار هم قرار می دهند. در کاشی های سنتی ایرانی رنگ شناسی در کنار تذهیب و همچنین خطاطی تلفیق شده است که روحیات والای انسان را ارج می نهد. هنر اسلامی از دیر باز پر رمز و راز ترین هنر ها شناخته شده است و تنوع و دگر گونی کار برد این هنر که به واسطه استفاده از نقوش بسیار زیاد هندسی، گاهی نیز هنر هندسی نامیده شده است بنظر می رسد که هنر مند اسلامی آن هنگام که خود را در بند قفس ساخته از تن می باد و هبوط خود را بر نمی تابد در فکر چاره ای است تا خود را دوباره به زادگاه اصلی خود یعنی ملکوت و فرشتگان رسانده و در آنجا سکنی گزیند .

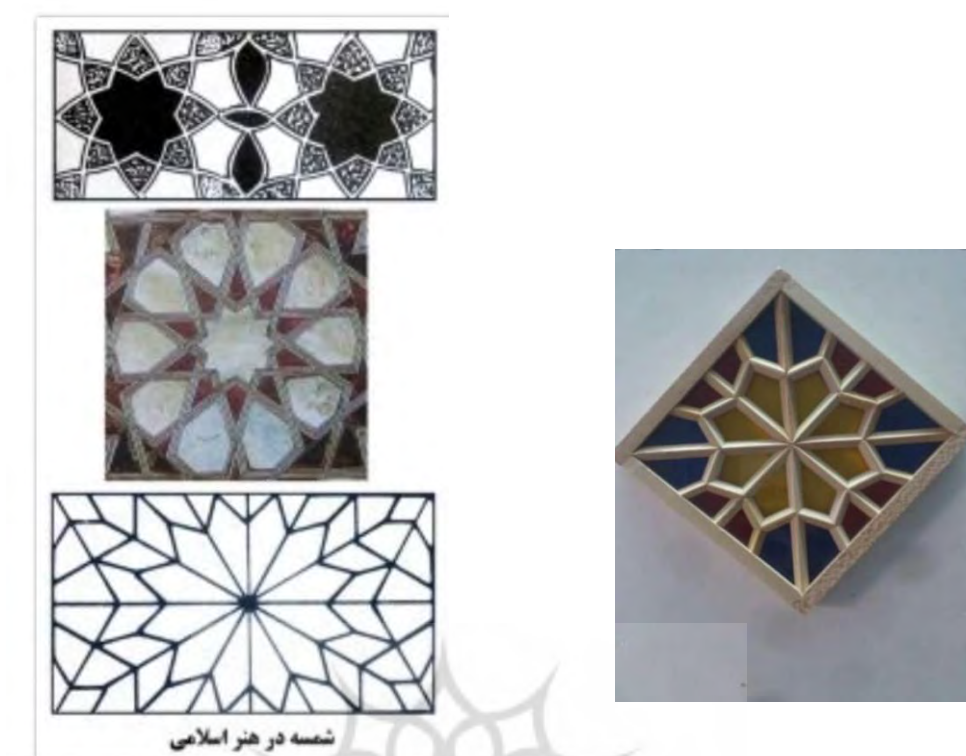
در ادامه با توجه به المان های بکار رفته در کاشی های سنتی و نقوش معماری ایرانی بررسی کوتاه و مختصری در جدول زیر انجام شده وبا کاربرد این هنر در لباس های پست مدرن آشنا می شویم.

شباهت در لباس	تفاوت در لباس	اماکن تاریخی و مذهبی	رنگ بندی	کاربرد	نقوش معماری
استفاده از رنگ های کاشی	تغییر شکل شمشه	آرامگاه شاه نعمت الله ولی مسجد یزد	آبی .فیروزه ای زرد .قهوه ای	معماری.منبت کاری.کاشی کاری.گچبری	شمسه
دوخت شمشه دوزی در لباس	خلاصه کردن شکل	مسجد اصفهان	آبی .زرد و فیروزه ای	کاشی کاری .مقرنس	شمسه با خطوط اسلامی و گیاهی
	ترکیب با خطوط	سر در مساجد	کاشی هفت رنگ گل شاه عباسی	کاشی کاری .قلم کار.فلز کاری	شمسه با خط نستعلیق

منبع.ماخذ:نگارنده

با بررسی نقوش بکار رفته در کاشی سنتی و اجرای آن در لباس های امروزی میتوان نقش فرهنگ ایرانی اسلامی را در صنعت مد و فشن مشاهده نمود.با اینکه لباس های پست مدرن به شکل مفهومی متفاوت است و کاربردی نمی باشد.

فرهنگ یک جامعه در آثار هنری تجسم می یابد و از آنجا که معماری و پوشاک جزء کاربردی ترین هنر ها محسوب می شوند و ارتباط تنگاتنگ با متن زندگی دارند، بارزترین نماد های فرهنگی جامعه هستند. بناها و تن پوش ها می توانند همچون شاهدی در دسترس ، ملاکی برای سنجش و ارزیابی حیات فرهنگی و اجتماعی یک جامعه باشند .در آغاز پوشاک و معماری همچون پوست دوم و سوم برای بدن انسان ، تنها جنبه حفاظتی و امنیتی داشته و او را در مقابل عوامل طبیعی و جوی مصون نگه می داشتند اما با گذشت زمان و رشد قابلیت های انسان و توسعه تعاملات و ارتباطات اجتماعی و شکل گیری منش های اعتقادی و دینی در جوامع گوناگون بناها و تن پوش ها با بسط و گسترش حیطه کار کردیشان، علاوه بر جنبه ی حفاظتی ، دارای نقش نمادین و فرهنگی شدند به طوری که توانستند با ویژگی های شکلی و محتوایی خود ، نگرش ها و رویکرد های هستی شناسی و اقتصادی فرد و جوامع را به نمایش گذارند.

نمسه در هنر اسلامی

شمسه در هنر اسلامی و معماری

منبع: ماخذ: نگارنده

منبع: ماخذ: نگارنده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شمسه در هنر اسلامی به عنوان نقطه مرکزی و ژرفای بینهایتی است که هستی از آن آغاز می گردد و همه عناصر ظهور و بلوغ خود را از آن جا آغاز می کنند و تداعی کننده نور و روشنایی که اصلی ترین و ملموس ترین نماد الهی در حکمت اشراق است جلوه گر می گردد. تنوع در تعداد اضلاع آن نیز گویای تنوع حیات و باز گو کننده عناصر مختلف است که همه هستی خود را از آن بدست می آورند. این نقش گاهی شبیه قرص خورشید همراه با پرتوهای کوچک و یا به صورت جمع کثیری از تکرار شعاعها به گونه ای که کل سطح را پوشش داده است و گاهی نیز به ندرت در داخل قرص خورشید صورت انسانی (به شکل مونث) با ابروهای به هم پیوسته و خال سیاه بر گونه ها نقش شده است البته شکل علاوه بر موارد فوق، نقش شمسه با نقوش دیگر، مثل چشمه، ماهی، شیر، سیمرغ و..... به صورت ترکیبی همراه شده است. در اهمیت خورشید و باور های نسبت به آن همین بس که

بدانیم نور در تمامی ادیان و مذاهب قبل از اسلام حضور وسیعی دارد و در اقوام بدوی نیز شاهد حضور خورشید به عنوان خدا هستیم.

طرح شمسه

شمسه دوزی

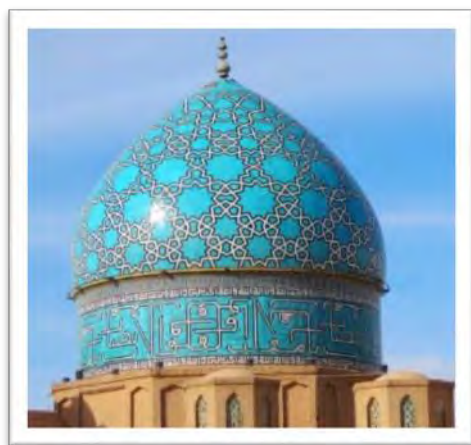

منبع. ماخذ: نگارنده

منبع. ماخذ: نگارنده

هنر مندان مسلمان در بسیاری از آثار خود مفهوم "کثرت در وحدت و وحدت در کثرت" را به صورت شمسه نشان داده اند "کثرت" در واقع تجلی صفات واسماء نور ذات وحدانیت است که به صورت اشکال کثیره نمود پیدا کرده است. تزئینات کاشی داخل سقف گنبد شیخ لطف الله اصفهان با نقش های اسلیمی ویا نور گیر های گچبری شده هندسی داخل طاق های مقبره شاه نعمت الله ولی در ماهان کرمان ، مواردی از نمونه های بیشماری هستند که نقش شمسه در آنها بیانگر نمود "وحدت در کثرت و کثرت در وحدت می باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منبع: ماخذ: نگارنده

منبع: ماخذ: نگارنده

هنر پست مدرن

در نتیجه انفجار اطلاعات و گسترش ارتباطات و به دنبال آن جهانی شدن در دنیای امروز که با طرح مسئله عدم قطعیت و به پایان رسیدن دوران علم زدگی در چه ای نو به سوی انسان امروز باز شد و همین امر آغاز عصر پست مدرن را نوید داد به دنبال آن هنر پست مدرن و لباس پست مدرن (لباس مفهومی) نیز شکل می گیرد هنرمندان پست مدرن در این زمان با استفاده از تلفیق لباس با ویژگی های هنر های تجسمی، حالات و صفات انسانی، حرکات اندام، و گاه توانایی های بازیگری مفاهیم مورد نظر خود را نمایان ساخته اند و به این صورت است که لباس به عنوان مفهومی هنری مد نظر قرار می گیرد هدف اصلی این لباس ها صرفا پوشش نیست بلکه نمایش صفات، احساسات و اندیشه های انسان است.

مفهوم لباس در دوران معاصر و رابطه آن با هنر پست مدرن

در طول تاریخ بشر، لباس دارای کارکردهای متفاوت و متنوعی بوده است. علت پدید آمدن لباس را چه به گفته "ویل کاکس" تطبیق با شرایط محیط و طبیعت، موفقیت در شکار، پیروزی در جنگ و به جا آوردن مراسم آئینی بدانیم و چه در امان ماندن از گزند عوامل طبیعی چون سرما، گرما، حشرات و غیره نمی توانیم منکر وجود تمایل همیشگی انسان به ارائه ی جلوه ای زیبا متفاوت و متنوع و حتی اغراق آمیز از خود شویم.

در دهه های پایانی سده بیستم، تحولاتی عمیق در مفهوم هنر و ساختار زیبایی شناختی ظهور می کند. این تحولات با شکل گیری جنبش های هنری همراه می شود که پس از دهه ۱۹۶۰ میلادی شکل و مضمون اثر هنری و رابطه اش با انسان و طبیعت را کاملاً به چالش می کشد. این چالش با به کار گیری موادی فراتر از رنگ و بوم آغاز و در سال های آخر آن به آزادی کامل هنرمند از هر گونه قید و بند نقاشی و مجسمه سازی و تمایل به سوی رسانه ای شدن و استفاده از امکانات جدید آفرینش منتهی می شود.

هنرمند در این دوره دیگر به نقاشی تابلوهای مرسوم یا ساخت مجسمه های تکراری و مواردی از این قبیل نمی پردازد بلکه به دنبال خلق آثاری است که بیننده را شگفت زده به فکر برد در این جا است که خلق اثر با مشارکت ذهن تماشاگر کامل می شود در واقع طراحی پوشاک غیر کاربردی به عنوان یکی از موثرترین بیان های هنری در این دوران خود نمایی می کند. بدین ترتیب طراحی لباس در این عصر بیانگر تغییرات عمیق اجتماعی و به دنبال آن انعکاس تاثیرات الگوها و چالش های حاصل از این تغییرات روی گروه ها و اقشار اجتماعی مختلف و متنوع است.

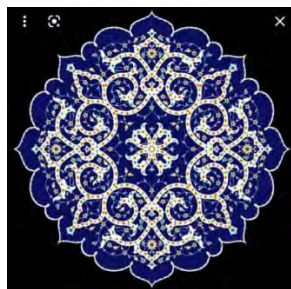
"اساس هنر این دوره التزام به ابداع است. طراحی لباس نیز در این دوره، حول مفهوم تازگی و بدعت میگردد. در هنر این دوره است که "برای نخستین بار نفس خلاقیت و نوآوری"، موضوع هنر می شود. " (لوسی اسمیت، ۱۷۳۱: ۹) در حقیقت لباس این دوره، ویژگیهایی فراتر از آنچه تاکنون عرضه کرده است را در معرض نمایش قرار می دهد و از جهاتی دیگر نیز مورد توجه و اهمیت قرار میگیرد. "در همین جا است که لباس، تصویری از چیزهای دلخواه و مفاهیم همیشه تازه را به وجود میآورد. (بادات، ۱۹۹۹: ۹۵) در دوران معاصر، برخی از هنرمندان در بعضی از فرهنگ ها و یا جریان های ضد فرهنگی با اختلاط عقاید متنوع و با خلق سبک ها، تصاویر، بافت ها، رنگ ها و پارچه ها است که توانستند فرم هایی از خرده پوشش ها و اشکال کثرت گرایانه ای را در یک حوزه به وجود آورند. بدین ترتیب آن ها از قالب های ساختار شکن برای بیان آنچه می خواستند بگویند استفاده کردند."

"چرا که از آن پس دیگر لباس تنها به عنوان یک پوشش صرف مطرح نبوده، بلکه وسیله ای برای بیان مفاهیم مختلف موجود در دهکده ی جهانی و واکنش های آن در اجتماع میباشد. به بیانی دیگر، پوشاک به عنوان بیانیه ای آشکار مورد استفاده قرار گرفته و شکلی تجسمی به خود گرفته " (استاین گلیش، ۲۰۰۷: ۳۴)

"پیش از این، لباس و هنرها اساساً در دو جایگاه جدا از هم قرار داشته و هر یک تقریباً به طور مستقل به تکامل خود ادامه میدادند. در دوره ی مدرن، نظریات آکادمیک بر جدا یی هنر ناب از همه ی مظاهر فرهنگی تأکید مینمود. تا اینکه برخی از

هنرمندان و نظریه پردازان در سده ی نوزدهم درصد برآمدند تا هنر را با زندگی و جامعه آشتی دهند و در نتیجه مفهوم هنر به همه ی قلمروهای زندگی از جمله لباس گسترش یافت " (محمدی، ۱۳۸۹: ۱۱۲)

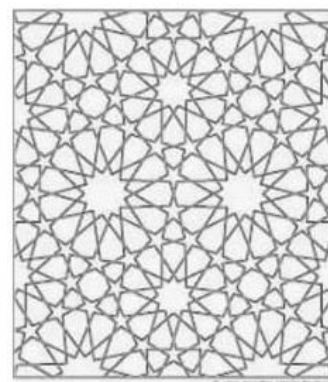
"استفاده از لباس مفهومی به عنوان یک اثر تجسمی، آن را از نگرش خاص خود یعنی نگرش کاربردی رها کرده و سبب میشود تا به کارکرد بازنگریسته شود. با توجه به این موضوع که لباس برخاسته از فرهنگ عامه است و به خوبی با مخاطب ارتباط برقرار میکنند، ما شاهد معرفی و تثبیت آن به عنوان ابزار بیان هنری هستیم، به طوری که لباس امروزه تبدیل به شاخصی قوی شده است؛ ابزاری که هنرمند مفهوم گرا با استفاده از آن به بیان ایدئولوژی، نقد اجتماعی، فرهنگی و یا دیگر مسائل پیرامون خود و به طور کلی دغدغه های درونی خود میپردازد " (جوادی یگانه و کشفی، ۱۳۸۶: ۴۶). در اینجا است که جنبه ی زیبایی شناسانه لباس کنار رفته و مفهوم نهفته در آن اهمیت مییابد؛ لباسی که حاکی از نگرش عمیق نسبت به اطراف و حتی درون افراد است و در آن مخاطب به تفکر واداشته میشود.

نقوش معماری شمسه با طرح اسلیمی

منسوجات پست مدرن

نقوش معماری با طرح شمسه

منسوجات پست مدرن

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه گیری

هنر اسلامی هنری است که در آن هنرمند مسلمان زبان عناصر و اشیاء طبیعی را برای بیان معانی مجرد و ماورای طبیعی مناسب نمی داند از طرف دیگر باید این بار معنایی و سنگینی را که در عالم خیال ولایه های تفکر خود دارد ، به گونه ای مجسم نماید و به ناچار دست به انتزاع برده و انواع نماد ها را می بخشد. در این میان از عناصر هندسی و نماد هایی که در سایر ادیان و اندیشه ها همیشه مد نظر بوده اند بهترین استفاده را نموده است. نقطه کانون اولیه و مرکزی تمامی خطوط و اشکال و اجسام بوده است

ودایره به واسطه کثیر الاضلاع بودن و نماد ثبات و دوام دائمی آن ، ظرفیت پذیرش نماد برترین تفکر و مقوله اندیشه ای هنرمند مسلمان ، یعنی نیرو ، قوه و علت پدید آورنده تمام کائنات را داشته است و در هنر اسلامی بصورت شمس که نماد ظاهری نور است جلوه گری می کند.

مردم هر دوره به زبان خاص آن دوره صحبت می کنند و معماری را نیز به همان زبان می فهمند . زبان بصری ، زبان زنده ای است که از زندگی ، مسائل روز جامعه و فناوری و علم روز تغذیه می کند مرز معماری همان مرز فرهنگی است می توان گفت هر جامعه ای دارای فرهنگ خاص خود است . فرهنگ شالوده ی معماری آن جامعه را پایه گذاری می کند یکی از عناصر مهم و فرهنگی در معماری استفاده از کاشی های سنتی با رنگ های جذاب و خاص روح هنر اصیل ایرانی می باشد که مجموعه ای از هنرها را در کنار هم قرار می دهد در کاشی های سنتی ایرانی رنگ شناسی در کنار تذهیب و همچنین خطاطی تلفیق شده است که روحیات والای انسان را ارج می نهد. یافته های به دست آمده از پژوهش های مختلف حاکی از آن است که دوره پست مدرن با ظهور شکل و بیانی متفاوت ، در ف همه هنر ها دستخوش تغییر شده اند و ارتباطی متفاوت با مخاطب بر قرار می کنند . در این میان لباس نیز به تبع بقیه هنر ها دستخوش این تغییرات شده و به شکلی متفاوت وارد میدان هنری می شود. بناها و تن پوش ها می توانند همچون شاهی در دسترس ، ملاکی برای سنجش و ارزیابی حیات فرهنگی و اجتماعی یک جامعه باشند گواه این ادعا آثار فاخر و چشم نواز معماری و پوشاک است . شکوه ، کیفیت ، اصالت و زیبایی پر رمز و راز و عارفانه ی این آثار همچون زبانی گویا و آینه ای روشن ، بازتابی است از قدرت ، عظمت و بسط و گسترش اندیشه و حکمت دینی که می توان همزمان در همه هنر ها از آن استفاده کرد.

منابع:

- مفاهیم و بیان عددی در هنر گره چینی صفوی پدید آورنده ها : کیانمهر قباد، خزایی محمد
 کتابداری آرشیو و نسخه پژوهشی : نشریه کتاب ماه هنر
 شمس نماد نور و وحدانیت در هنر اسلامی پدید آورنده ها: افزای زاده ، سید فضل الله ، راد، پریسا
 میان رشته ای : نشریه مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی
 بررسی تطبیقی تاثیر فرهنگ بر معماری و طراحی لباس با تمرکز بر مقطع تاریخی دوره صفویه
 پدید آورنده ها: نبی زاده، مجید، موسوی شیلگانی، سیده مهسا علوم اجتماعی: نشریه شیاک
 نگاهی جامعه شناسانه به مفهوم لباس در هنر معاصر با تکیه بر آراء بوردیو
 پدید آورنده ها: زارع، مرضیه ، رهبر نیا ، زهرا علوم اجتماعی: نشریه پژوهش های جامعه شناسی معاصر